

HE 54/2026 vp kansalaisuuslain muuttamisesta

Roope Jokinen
11.5.2026

Esityksen tausta ja tavoitteet

Esityksen tausta

- Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan kansalaisuuslaki uudistetaan tiukentamalla kansalaistamisen edellytyksiä.
 - Käsillä oleva esitys sisältää ehdotukset kansalaisuuskoetta koskevan hallitusohjelmakirjauksen toteuttamiseksi.
- Kansalaisuuslakia koskevia hallitusohjelmakirjauksia on toteutettu vaiheittain kolmessa sisäministeriön hankkeessa.
 - Käsillä olevan esityksen ehdotukset koskevat kansalaisuuslain muutosten kolmatta eli viimeistä vaihetta.

Kansalaisuuslain muutosten vaiheet

2023

Hankkeiden
asettaminen:
Kolme eri
hanketta

2024

Asumisajan
pidentäminen ja
muut muutokset
(1. vaihe)

2025

Kansalaisuuden
saaminen ja
menettäminen
(2. vaihe)

2026–27

Yhteiskuntatieto
edellytykseksi ja
kansalaisuuskoe
(3. vaihe)

Esityksen tavoitteet

- Esityksen tavoitteena on vahvistaa sitä lähtökohtaa, että kansalaisuuden saaminen edellyttää onnistunutta kotoutumista.
- Ehdotuksilla pyritään korostamaan suomalaisen yhteiskunnan tuntemuksen merkitystä.
 - Esityksen tavoiteltava vaikutus olisi se, että muutokset kannustaisivat osaltaan kotoutumaan ja kansalaistetuilla henkilöillä olisi entistäkin paremmat valmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa toimimiseen.
- Tavoitteena on myös se, että sääntely mahdollistaisi luotettavan, laadukkaan ja oikeudenmukaisen kansalaisuuskoejärjestelmän.

Ehdotetut muutokset

Keskeiset ehdotukset

- Uusi yhteiskuntatietoedellytys kansalaistamiselle
 - Edellytyksenä olisi suomen tai ruotsin kielellä osoitetut riittävät tiedot suomalaisesta yhteiskunnasta.
 - Edellytyksen voisi täyttää
 - » kansalaisuuskokeella
 - » ylioppilastutkinnolla
 - » korkeakoulututkinnolla
- Kansalaisuuskokeen toteutus
 - Kokeen sisältö
 - Eri toimijoiden tehtävät

Uusi yhteiskuntatietoedellytys

- Uusi yhteiskuntatietoedellytys täydentäisi kansalaistamiselle säädettyjä edellytyksiä.
 - Edellytys olisi kielitaitoedellytyksestä erillinen.
- Myös useassa muussa maassa edellytetään yhteiskuntaa koskevien tietojen osoittamista kansalaisuuskokeella tai muutoin.
- Yhteiskuntaa koskevien tietojen osoittamista edellytettäisiin käytännössä työikäisiltä aikuisilta.
 - Yhteiskuntatietoedellytys ei koskisi alle 18-vuotiaita eikä 65 vuotta täyttäneitä.

Kansalaisuuskokeen toteutus

- Kansalaisuuskokeessa testattaisiin perustietoja suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta sekä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista.
 - Kansalaisuuskoe olisi sähköinen monivalintakoe, jonka sisältö perustuisi käytössä olevan yhteiskuntaorientaation materiaaliin.
 - Kansalaisuuskokeen kysymykset koskisivat sellaisia aiheita kuin Suomen keskeistä lainsäädäntöä, perus- ja ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa sekä Suomen historiaa ja kulttuuria.
 - Kansalaisuuskoe olisi tietopohjainen koe, johon pystyisi valmistautumaan opiskelemalla yleisesti saatavilla olevan oppimateriaalin keskeisiä tietoja.

Kansalaisuuskokeen tehtäväjako

- Maahanmuuttovirasto
 - vastaisi kansalaisuuskokeeseen liittyvistä viranomaistehtävistä ja
 - tekisi sopimukset kokeen laatimisesta ja järjestämisestä.
- Kansalaisuuskokeen laatiminen edellyttäisi riittävän korkeatasoista ja monipuolista asiantuntemusta. Kokeen laatimisesta sovittaisiin yliopiston kanssa.
- Kansalaisuuskoe suoritettaisiin valvotussa koetilaisuudessa. Koetilaisuuksia tarjottaisiin alueellisesti riittävä määrä ja riittävän usein.
- Kansalaisuuskoe olisi tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2027 alussa.

Lopuksi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muutosten vaikutukset

- Kansalaistamisen edellytysten muutokset vaikuttavat laajasti kansalaisuuden hakijoihin ja kansalaisuuden saamisen mahdollisuuteen. Vuonna 2025 kansalaisuushakemuksen teki yhteensä 11 237 henkilöä. Kielteisten päätösten osuus kaikista kansalaisuushakemuksiin tehdyistä päätöksistä on vuosina 2023–2025 ollut noin 10 %.
- Uuden kansalaisuuskokeen käyttöönotosta seuraisi uusia tehtäviä etenkin Maahanmuuttovirastolle.
- Kansalaisuuskokeen käyttöönotto edellyttäisi yhteensä 4,2 miljoonan euron alkuinvestointeja. Myöhemmin kansalaisuuskokeen kustannuksia olisi tarkoitus kattaa omakustannusperiaatteen mukaisesti koemaksuilla.

Puitteet uudelle koejärjestelmälle

- Kansalaisuuskokeen toimeenpanolle esitetään samankaltaista lainsäädäntökehikkoa kuin yleisessä kielitutkinnossa, joka on ollut jo vakiintuneesti käytössä useiden vuosien ajan.
 - Kansalaisuuskokeeseen liittyvät tehtävät on jaettu ehdotuksessa eri toimijoille siten, että niillä katettaisiin uuden koejärjestelmän keskeiset osa-alueet ja kansalaisuuskokeen tehtäväjako ja vastuut olisivat selkeitä.
 - Maahanmuuttovirastolla olisi kansalaisuuskokeen toteutuksessa samankaltainen viranomaistehtävä kuin Opetushallituksella yleisessä kielitutkinnossa.
 - Kansalaisuuskoee olisi toisaalta yleiseen kielitutkintoon verrattuna jonkin verran yksinkertaisempi, sähköisesti suoritettava monivalintakoe.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi